

Kainuun maakuntasuunnitelman 2045 ja -ohjelman 2026-2029 laatiminen

Mhall 17.12.2024 § 196

Maakuntahallitus on kokouksessaan 18.03.2024 hyväksynyt Kainuun maakuntasuunnitelman ja -ohjelman laatimisen työohjelman sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman ja valtuuttanut Kainuun liiton viraston käynnistämään ohjelmatyön. Maakuntahallitus johtaa ohjelmatyötä. Maakuntavaltuusto hyväksyy maakuntasuunnitelman ja -ohjelman vuoden 2026 alkuun mennessä.

Kainuun maakuntasuunnitelman 2045 ja ohjelman 2026–2029 laatimisen yhteydessä päivitetään Kainuu 2045 tulevaisuusskenaariot.

Kainuun liiton viraston työnä on valmisteltu esitys Kainuun maakuntaohjelman 2026-2029 ja -suunnitelman 2045 arvoiksi ja Kainuu 2045 visioksi sekä tehty esitys Kainuun maakuntaohjelman rakenteeksi.

Kainuun maakuntavaltuuston kokouksessa 9.12.2024 keskusteltiin maakuntasuunnitelman ja -ohjelman laatimisesta sekä Kainuu 2045 tulevaisuusskenaarioista. Maakuntahallitukselle kerrotaan keskustelun johtopäätökset.

Erillisliitteenä esitys Kainuun maakuntaohjelman 2026-2029 ja -suunnitelman 2045 arvoiksi, Kainuu 2045 visioksi sekä esitys Kainuun maakuntaohjelman rakenteeksi. Nämä esitellään kokouksessa.

Lisätietoja asiasta aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikkaalta, puh. 040 574 0804 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakuntahallitus hyväksyy esitykset Kainuun maakuntaohjelman ja -suunnitelman arvoiksi, Kainuu 2045 visioksi ja Kainuun maakuntaohjelman rakenteeksi sekä valtuuttaa Kainuun liiton tekemään niihin tarvittaessa stilistisiä korjauksia.

Maakuntahallituksen päätös

Aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esitteli asiaa.

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.

Osana maakuntaohjelmien laatimista Pohjois-Suomen maakuntaliitot ovat yhteishankintana kilpailuttaneet ja tilanneet nykyisten maakuntaohjelmien lakisääteisen ulkopuolisen arvioinnin, jonka toteutti Owal Group Oy syksyn 2024 aikana.

Pohjois-Suomen maakuntaohjelmien ulkoisessa arvioinnissa on tarkasteltu Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelmien tavoitteiden toteutumista, toimeenpanon onnistumista, vaikutuksia sekä ohjelmien roolia osana aluekehittämisen ohjausjärjestelmää. Arvioinnin pohjalta laadittiin sekä maakuntakohtaisia että yhteisiä kehittämis ehdotuksia, joita hyödynnetään tulevien maakuntaohjelmien valmistelussa.

Arvioinnin mukaan Kainuun maakuntaohjelman vahvuutena on sen kyky vastata maakunnan tarpeisiin sekä tukea kärkitoimialojen, elinkeinojen ja osaamisen kehittämistä. Maakuntaohjelma on laadittu tiiviissä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, ja Kainuun vahva yhteistyökulttuuri on tukenut sen toimeenpanoa. Maakuntaohjelman tavoitteet suuntautuvat jo nykyisellään tulevaisuuteen ja maakuntaliitossa tehty ennakkointityö on vahvaa. Jatkossa ohjelman muutosjoustavuutta voitaisiin entisestään vahvistaa, jotta se pystyisi paremmin reagoimaan toimintaympäristön muutoksiin.

Arvioinnissa todetaan, että Kainuun maakuntaohjelma on merkittävä väline edunvalvonnassa ja maakunnan yhteisen suunnan määrittelyssä. Ohjelman ohjausvaikutusta ja vaikuttavuutta voitaisiin parantaa selkeyttämällä ja tiivistämällä ohjelmadokumenttia sekä kohdistamalla se osa-alueisiin, joihin maakuntana tai maakuntaohjelmalla voidaan vaikuttaa. Lisäksi ohjelmassa voitaisiin entisestään vahvistaa uutta kasvua ja arvonalistää vahvistavia näkökulmia. Arviointi suosittelee, että tulevan maakuntaohjelman toimeenpanossa lisättäisiin valmiutta joustavasti huomioida toimintaympäristön muutokset. Lisäksi ohjelman toteutuksessa on syytä syventää vuoropuhelua keskeisten sidosryhmien kanssa. Arvioinnin mukaan Pohjois-Suomen maakuntaohjelmilla on muuhun Suomeen verrattuna erityisen vahva elinkeino- ja edunvalvonnallinen merkitys.

Arviointiraportti julkaistaan 13.1.2025, jonka jälkeen se toimitetaan maakuntahallitukselle. Arvioinnin tulokset esitellään kokouksessa.

Kainuun liitto on vuonna 2024 kilpailuttanut nuorten osallisuuselementtien suunnittelun ja toteuttamisen Kainuun maakuntaohjelman ja -suunnitelman laatimisprosessissa toteutettavaksi vuoden 2025 aikana. Palveluntarjoajaksi valittiin E2 Tutkimus.

Toimeksinannon avulla halutaan kehittää ja hyödyntää uusia innovatiivisia osallistamisen ja kuulemisen tapoja ja kiinnittää erityishuomio nuoriin. Nuoret tulee ohjelman valmisteluprosessissa ottaa aidosti ja vaikuttavalla tavalla huomioon. Samalla testataan sopivia menetelmiä käytettäväksi myös tulevaisuudessa maakunnan suunnittelutoimissa. Kainuuseen tarvitaan muuttajia sekä Suomesta että ulkomailta, ja erityisesti alueen väestörakenne kaipaa tasapainottamiseen lisää nuoria naisia. Osallistamisen tavoitteena on paitsi kuulla nuoria myös lisätä Kainuun kiinnostavuutta ja vetovoimaa nuorten silmissä.

E2 Tutkimus suunnittelee ja fasilitoi nuorten osallistamisen ohjelmapirosessiin Kainuun liiton toimeksiannosta. Vuoden 2025 aikana toteutettavan, työnimellä ”Mun tulevaisuus Kainuussa” kulkevan hankkeen tavoitteena on saada nuoret osaksi valmisteluprosessia aidosti ja vaikuttavasti. Kohdejoukkona ovat 15–29-vuotiaat nuoret ja nuoret aikuiset.

Pääpiirteittäin prosessi voidaan jakaa neljään osaan:

1) Kainuun tulevaisuuskeskustelut, joissa nuoret keskustelevat Kainuun tulevaisuuskuvista tai –skenaarioista.

2) Laaja osallistaminen kolmen kohderyhmälle sopivan menetelmän avulla. Aineistoa kerätään kyselyn, kouluissa pelillisessä ympäristössä toteutettavan menetelmän ja kuvakampanjan avulla.

3) Nuorten kuuleminen ei riitä, vaan osallisuuden kokemus syntyy vaikuttavuudesta. Vaiheessa 3 keskitytään vuorovaikutukseen päättäjien kanssa ja vaikuttavuuden varmistamiseen. Tavoitteena on aito vuoropuhelu ja vuorovaikutus nuorten ja päättäjien välillä sekä nuorten osallisuuden kokemuksen lunastaminen. Samalla saadaan herätettyä nuorten kiinnostusta päätöksentekoon ja Kainuun kehittämiseen.

E2 tutkimuslaitoksen koordinoiman nuorten kuulemisprosessin tuotoksena tuotetaan loppuraportti. Maakuntaohjelman laatimisprosessissa on tärkeää varmistaa, että nuorilta saatu palaute ja kerätyt näkemykset huomioidaan valmistuvassa ohjelmassa.

Lisätietoja asiasta aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikkaalta, puh. 040 574 0804 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi saamansa informaation.

Maakuntahallituksen päätös

Aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esitteli asiaa.

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus hyväksyi

Mhall 10.02.2025 § 23

Kainuun maakuntasuunnitelmassa 2045 ja -ohjelmassa 2026 – 2029 tunnistettuja kehittämistarpeita ja asetettuja tavoitteita määrittävät keskeisesti ajantasainen ja yhteisesti jaettu tilannekuva sekä mahdollisia tulevaisuuksia hahmottavat Kainuu 2045 skenaariot.

Kainuun tilannekuva on laadittu osana maakuntien ja valtioneuvoston aluekehittämisen keskusteluja. Tilannekuva jakaantuu Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisessa aluekehittämispäätöksessä linjattuihin aluekehittämisen painopisteisiin: 1) Kestävä elinvoima ja investoinnit, 2) Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt, 3) Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto. Lisäksi tilannekuvassa käsiteltiin maakunnan väestönkehitystä sekä poikkileikkaavina teemoina kokonaisturvallisuutta, kansainvälisyyttä ja aluelähtöisyyttä.

Tilannekuvan mukaan aluetalouden kasvuvauhti on ollut Kainuussa kaikista maakunnista nopeinta kymmenen vuoden ajan. Aluetalous on kasvanut erityisesti kärkitoimialojen (kaivannaisala ja kemianteollisuus, matkailu, teknologiateollisuus ja biotalous) vetämänä. Toimialojen laaja-alaisuus on tuonut vahvaa ja kriisinkestävää kasvua alueelle. Datakeskustoimiala on kehittynyt erityisen voimakkaasti ja Kainuun datakeskusekosysteemiä kehitetään määrätietoisesti. Myös vihreän siirtymän energiainvestointeja on toteutunut ja on tulossa paljon. Kainuun tilannekuvassa alueen kriittisiksi kehittämisen kohteiksi on tunnistettu saavutettavuus, osaavan työvoiman saatavuus, investointien edistäminen, vihreän siirtymän ja infran vahvistaminen, Kainuun veto- ja pitovoiman kehittäminen, Itä-rajan läheisten alueiden kehittäminen Kainuussa sekä NATO-jäsenyyden hyödyntäminen.

ALKE prosessissa laadittu tilannekuva toimii maakuntaohjelman ja -suunnitelman tilannekuvana. Tilannekuva on erillisliitteenä.

Maakuntahallitukselle esitellään tilannekuva ja siitä tehdyt Kainuun kehittämisen kannalta kriittiset nostot sekä Kainuu 2045 skenaariot.

Lisäksi maakuntahallitukselle esitellään luonnos Kainuun maakuntasuunnitelmaksi 2045, joka on erillisliitteenä.

Lisätietoja asiasta aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikkaalta, puh. 040 574 0804 ja erityisasiantuntija Henna Sormuselta, puh. 044 4100 733 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi saamansa informaation.

Maakuntahallituksen päätös

Erityisasiantuntija Henna Sormunen ja aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esittelivät asiaa.

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.

Mhall 14.04.2025 § 67

Maakuntahallitus on kokouksessaan 18.03.2024 hyväksynyt Kainuun maakuntasuunnitelman ja -ohjelman laatimisen työohjelman sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman ja valtuuttanut Kainuun liiton viraston käynnistämään ohjelmatyön. Maakuntahallitus johtaa ohjelmatyötä. Maakuntavaltuusto hyväksyy maakuntasuunnitelman ja -ohjelman vuoden 2026 alkuun mennessä.

Kainuun maakuntasuunnitelma 2045 ja Kainuu 2045 tulevaisuusskenaariot ovat valmistuneet ja ne on käsitelty Kainuun maakuntahallituksessa (17.12.2024) valtuustossa (31.3.2025). Tulevaisuusskenaariot jätetään maakuntaohjelman toteutuksen tausta-aineistoksi joita käsitellään luottamushenkilö ja asiantuntijaryhmissä. Kainuun maakuntasuunnitelma hyväksytään lopullisesti maakuntavaltuustossa loppuvuodesta 2026.

Kainuun liiton viraston koordinoimana on laadittu ensimmäinen luonnosversio Kainuun maakuntaohjelmasta 2026 – 2029, joka toimitetaan maakuntahallitukselle kokouksen ennakkomateriaalina sähköisessä kokoushallinnassa.

Lisätietoja asiasta aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikkaalta, puh. 040 574 0804 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakuntahallitus keskustelee aiheesta ja tekee linjauksia maakuntaohjelman sisällöstä.

Maakuntahallituksen päätös

Hyväksyttiin.

Kainuun maakuntaohjelmaa käsiteltiin maakuntavaltuuston kokouksessa 26.5.2025, joka oli nykyisen maakuntavaltuuston viimeinen kokous. Uusi 2025 kunnallisvaalien tulosten perusteella nimettävä maakuntavaltuusto käsittelee ja hyväksyy maakuntasuunnitelman ja -ohjelman vuoden 2026 alkuun mennessä.

Pohjoisen Suomen maakuntien liitot ovat valmistelleet seuraavan kirjauksen sisällytettäväksi kaikkien neljän pohjoisen maakunnan maakuntaohjelmaan:

”Ylimaakunnallinen yhteistyö

Aluekehittäminen on korkeaan osaamiseen perustuvaa verkostomaista toimintaa, jossa korostuu kumppanuus ja aluelähtöisyys sekä rajat ylittävä verkostomainen toiminta. Pohjois-Suomen yhteistyöhön kuuluvat Lapin, Kainuun, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnat. Tällä yli puolen Suomen pinta-alasta kattavalla alueella asuu runsaat 700 000 ihmistä.

Pohjois-Suomen maakuntaohjelmissa tunnistetaan yhteistyön ja yhteyksien kehittämistarve. Yhteistyön tavoitteena on Pohjois-Suomen mahdollisuuksien hyödyntäminen erityisesti taloudellisen kasvun, alueellisen elinvoiman, investointien vauhdittamisen, osaamisen kehittämisen ja työvoiman saatavuuden näkökulmista.”

Erillisliitteenä Kainuun maakuntaohjelman 2026-2029 luonnos, jossa on huomitu maakuntavaltuuston 26.5.2025 kokouksessaan antama palaute. Luonnos esitellään kokouksessa maakuntahallitukselle.

Lisätietoja aluekehitysjohtaja Juoni Ponnikkaalta, puh. 040 574 0804 tai osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakuntahallitus käy linjauskeskustelun maakuntaohjelman sisällöstä sekä linjaa pohjoisen liittojen yhteisten kannanottojen sisällyttämisestä Kainuun maakuntaohjelmaan.

Maakuntahallituksen päätös

Aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esitteli asiaa.

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.

Kainuun maakuntasuunnitelman 2045 ja maakuntaohjelman 2026-2029 luonnosta on valmisteltu maakuntaliiton toimistolla.

Maakuntasuunnitelmaa ja -ohjelmaa on käsitelty maakuntavaltuuston kokouksissa ja seminaareissa syyskuusta 2024 lähtien. Maakuntasuunnitelman ja -ohjelman luonnosta käsitellään uuden maakuntavaltuuston ensimmäisessä kokouksessa 15.9.2025.

Maakuntasuunnitelman ja -ohjelman luonnoksen lausuntokierros päätetään erikseen maakuntahallituksessa ja se ajoittunee syksyyn 2025. Lausuntokierroksen jälkeen Kainuun maakuntasuunnitelma ja -ohjelma viimeistellään maakuntavaltuuston vuoden 2025 viimeiseen kokoukseen hyväksymiskäsittelyä varten.

Erillisliitteenä Kainuun maakuntasuunnitelman 2045 ja maakuntaohjelman 2026-2029 luonnos.

Lisätietoja maakuntajohtaja Riikka Pirkkalaiselta, puh. 040 539 5090 tai sähköpostitse etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi, tai aluekehityspäällikkö Paula Karppiselta, puh. 044 7100 867 tai sähköpostitse etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakuntahallitus käsittelee maakuntavaltuustolle esiteltävän Kainuun maakuntasuunnitelma 2045 ja maakuntaohjelman 2026-2029 luonnoksen ja esittää maakuntavaltuustolle, että se merkitsee asian tiedoksi.

Tämän asian osalta pöytäkirja tarkastetaan kokouksessa.

Maakuntahallituksen päätös

Maakuntajohtaja teki muutetun päätösehdotuksen:

Maakuntahallitus käsittelee maakuntavaltuustolle esiteltävän Kainuun maakuntasuunnitelma 2045 ja maakuntaohjelman 2026-2029 luonnoksen ja esittää maakuntavaltuustolle, että se merkitsee asian tiedoksi. Maakuntasuunnitelmasta maakuntavaltuustolle esitellään maakuntavaltuuston 31.3.2025 kokouksessaan (§ 7) käsittelemä versio.

Maakuntahallitus hyväksyi muutetun päätösehdotuksen.

Tämän asian osalta pöytäkirja tarkastettiin kokouksessa.

Maakuntavaltuuston päätös